

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสภาพปัจจุบันการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยมีปัญหาต่างๆเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้ระบบการศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย สำหรับวัยรุ่นเป็นวัยที่ประสบกับการเปลี่ยนแปลงในทุกๆด้านทั้งทางด้านร่างกายอารมณ์ สังคม และสติปัญญา ยิ่งต้องมาเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วยิ่งทำให้เกิดความกดดันซึ่งอาจส่งผลให้บางคนมีปัญหาด้านการปรับตัวซึ่งปรากฏออกมาหลายด้าน เช่น ปัญหาสุขภาพจิตปัญหาอาชญากรรม ปัญหาทางเพศ ปัญหาการทะเลาะวิวาท สภาพปัจจัยต่างๆเกิดขึ้นกับนักศึกษาที่เพิ่งเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัย จึงต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมมากขึ้นด้วย นักศึกษาที่ไม่สามารถปรับตัวได้ จึงทำให้เกิดปัญหาในด้านต่างๆตามมา นอกจากปัญหาภายนอกได้แก่สภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและปัจจัยภายใน ได้แก่การเปลี่ยนแปลงภายในร่างกายที่ส่งผลต่อการปรับตัว สุขภาพจิตและพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่นแล้ว เหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน เช่น การทะเลาะกับเพื่อนสนิทสอบไม่ได้ตามที่คาดหวัง สูญเสียคนที่ตนรักเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาทางด้านอารมณ์และพฤติกรรมในวัยรุ่น (จวนันต์ ปิยะศิริศิลป์, 2535, หน้า 44) เช่น ปัญหาเกร่ ก้าวร้าว หนีออกจากบ้าน สำส่อนทางเพศ การเรียนตกต่ำลง หนีโรงเรียนทั้งที่เป็นเด็กตั้งใจเรียน เบื่อหน่ายท้อแท้แยกตัวไม่คบหาสมาคมกับเพื่อนฝูงดังที่ได้เคยปฏิบัติมา มีอาการทางกายเช่นปวดศีรษะ เจ็บหน้าอก ปวดท้องโดยไม่มีสาเหตุทางร่างกาย

ในปัจจุบันการสอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษามีการแข่งขันสูง ทำให้นักเรียนเกิดความเครียดและความวิตกกังวลอย่างมากในเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้แล้วยังต้องเผชิญกับปัญหาความวิตกกังวลในการปรับตัวให้เข้ากับระบบการเรียนและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย นิสิตนักศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาในมหาวิทยาลัยจะมีอายุระหว่าง 17-25 ปีซึ่งถือว่าอยู่ในระยะวัยรุ่น

ตอนปลายเป็นวัยที่ยังให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อน ในด้านอารมณ์จะมีการเปลี่ยนแปลงง่าย ห้วนใจง่าย มีความวิตกกังวล มีอารมณ์รุนแรงกลัว โดยไม่มีเหตุผลมักจะชอบหรือนิยมนับถือคนเก่ง ตามสายตาของพวกเขาจึงทำให้ถูกชักจูงได้ง่าย ชอบต่อต้านผู้ใหญ่และระเบียบกฎเกณฑ์ปัญหาที่พบอยู่เสมอในกลุ่มนิสิตนักศึกษา เช่น ปัญหาการคบเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ ปัญหาการดูแลสุขภาพ ปัญหาการปรับตัว ปัญหาด้านการเรียน (วรรณิ ปุณฺโฑ และวัชร ทรัพย์มี, 2527, หน้า 12) วัยรุ่นจะเป็นวัยที่พยายามค้นหาความต้องการที่แท้จริง บทบาทหน้าที่ ความสามารถแห่งตน เพื่อที่จะวางแผนชีวิตต่อไปในอนาคต ถ้าในขณะนี้เด็กประสบความสำเร็จในการหาเอกลักษณ์แห่งตน เด็กจะรับรู้บทบาทหน้าที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่รู้จักความสามารถของตน รวมทั้งมีการวางแผนชีวิตที่เหมาะสมกับตน ในทางตรงกันข้าม ถ้าวัยรุ่นล้มเหลวในการหาเอกลักษณ์แห่งตน วัยรุ่นจะสับสนในบทบาทหน้าที่และมีผลต่อการเติบโตไปในอนาคต การค้นหาตัวตนและการเข้าใจตัวตนของวัยรุ่นมีได้ในแง่มุมต่างๆ เช่น ความสนใจ รสนิยม ความถนัด ความชอบและไม่ชอบ ความสามารถที่แท้จริง การค้นหาตัวตนและการเข้าใจตัวตนของวัยรุ่นจึงเป็นเรื่องที่ย่างยากมิใช่น้อย แต่ภาพที่เราเห็นในปัจจุบันเด็กวัยรุ่นกำลังค้นหาตัวตนของตัวเองท่ามกลางสังคมที่ให้ความสำคัญกับวัตถุ มีสภาวะทางจิตใจไม่แน่นอน มีอารมณ์ฉุนเฉียว หัวรุนแรง ต้องการความโดดเด่น รักสนุก รักใคร่กลุ่มเพื่อนจนต้องนำวัตถุต่างๆ มาเสริมในการสร้างเอกลักษณ์พิเศษให้กับตนเอง เพื่อนำไปสู่การเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน (Erikson 1963 อ้างในศรี เรือน แก้วกัญวาน, 2536, หน้า 43) ความสามารถในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม ลักษณะบุคลิกภาพที่ปกคิ จึงเป็นลักษณะที่เป็นเหตุให้บุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เช่น เข้ากันได้ดีกับบุคคลอื่น เป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นต้น ความคิดดังกล่าวเป็นเหตุให้นักจิตวิทยาบางคนมีความเห็นว่า การปรับตัวมีความหมายเท่ากับการคล้อยตามสังคมเดิมเคยทำหรือคิดอย่างไรทำตามกันไป แต่มีส่วนหนึ่งที่มีความเห็นว่า การปรับตัวมีความหมายมากกว่านั้นน่าจะมีความคิดแปลกๆ ใหม่ๆ ขึ้นมาบ้าง ให้ความเห็นว่า แรงจูงใจขั้นสูงสุดของบุคคล คือ ความต้องการที่จะรู้จักตนเองอย่างแท้จริงและพัฒนาตนเองที่ตามศักยภาพของตน (Maslow 1968 อ้างในสุรางค์ ใต้ตระกูล, 2534, หน้า 115) ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นกลุ่มนี้จึงควรส่งเสริมให้มีสุขภาพจิตที่ดีพร้อมกับเข้าใจปัญหาของตนเองและสังคมสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ซึ่งอาจทำได้โดยการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต การจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตและการปรับตัว

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่โดยงานแนะแนวและจัดหางาน จัดให้มีบริการให้คำปรึกษาแนะแนวนักศึกษาในด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือให้นักศึกษาได้มีความพร้อมในการศึกษา การแนะแนวอาชีพ การทำงานพิเศษระหว่างเรียน ตลอดจนบริการจัดหางานทำเมื่อใกล้จะสำเร็จการศึกษา บริการต่าง ๆ ได้แก่

บริการแนะแนวและให้คำปรึกษา เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือนักศึกษา ที่ประสบกับความยุ่งยาก คับข้องใจ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาส่วนตัว อารมณ์ สังคม จิตใจ หรือปัญหาอื่นใด ที่ทำให้การดำเนินชีวิต ของนักศึกษาไม่ปกติสุข หรือเกิดผลกระทบต่อการศึกษาเล่าเรียน โดยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้จัดให้มี บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา และจัดให้มีสถานที่บริการให้คำปรึกษา เป็นสัดส่วนเฉพาะบุคคล เพื่อความสะดวกสบายใจ สำหรับนักศึกษาที่ประสงค์จะขอรับคำปรึกษา เพื่อ ช่วยให้นักศึกษา พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น บริการสนเทศและฝึกอบรม ได้จัดให้มี แหล่งสนเทศ เพื่อรวบรวมเผยแพร่วิเคราะห์ วิจัย ปัญหาข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต การศึกษา เล่าเรียน การพัฒนาศักยภาพ การส่งเสริมสุขภาพจิต การเพิ่มพูนประสบการณ์และความรู้ใน การเตรียมตัวสู่โลกภายนอกและโลกแห่งการงาน โดยจัดบริการในรูปแบบของ จุลสาร รายการวิทยุ นิทรรศการ บอร์ด แดบภาพวิดีโอ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรม และการบรรยายพิเศษ เป็นต้น บริการแนะแนวการศึกษาและห้องสมุดอาชีพ ได้จัดให้มีบริการแนะแนวการศึกษา เพื่อช่วยแนะ แนวทาง ให้แก่นักศึกษาที่ประสบปัญหาทางการเรียน การเลือกกระบวนวิชาที่สอดคล้องกับ เป้าหมายในการประกอบอาชีพ แนะนำและจัดหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อ ทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ ตลอดจนแหล่งทุนต่าง ๆ นอกจากนี้สำนักหอสมุดของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นศูนย์ รวมของตำรา หนังสือและข้อมูลแขนงต่าง ๆ บริการแนะแนวและวางแผนด้านอาชีพ มีบริการแนะแนว และวางแผนด้านอาชีพ (Career Guidance & Planning) เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาที่สับสน ไม่สบายใจ ไม่ ทราบเป้าหมายทางด้านอาชีพ ให้ได้รู้จักตนเอง รู้ถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ค่านิยม และ ทักษะส่วนตัวที่มีต่ออาชีพต่าง ๆ เพื่อจะได้สามารถตัดสินใจเลือกและวางแผน ไปสู่อาชีพที่สนใจได้ อย่าง ไม่ผิดพลาด บริการจัดหางานพิเศษ (Part time Job) มีให้แก่นักศึกษาที่ต้องการหารายได้พิเศษ ระหว่างศึกษาเล่าเรียน เพื่อแบ่งเบาภาระทางการเงินของครอบครัว หรือเพื่อต้องการใช้เวลาว่างให้ เป็นประโยชน์และฝึกสร้างประสบการณ์ให้แก่ตนเอง นักศึกษาที่ต้องการทำงานพิเศษ ในเวลาว่างจาก การศึกษาเล่าเรียน โดยหน่วยงานดังกล่าวจะทำหน้าที่ประสานงาน ระหว่างผู้ว่าจ้างและนักศึกษาที่ ประสงค์จะทำงานพิเศษ เพื่อตกลงในรายละเอียดต่อไป บริการจัดหางานแก่นักศึกษาที่คาดว่าจะสำเร็จ การศึกษา เพื่อช่วยให้นักศึกษาที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา มีโอกาสเข้าสู่อาชีพการงานได้สะดวก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้จัดให้มีบริการจัดหางานให้แก่นักศึกษาและบัณฑิต เพื่อเผยแพร่ข่าวสารการรับ สมัครงานและเป็นหน่วยกลางระหว่างองค์กรธุรกิจ หน่วย ราชการ และองค์กรรัฐวิสาหกิจ ซึ่งหมายถึง ผู้ว่าจ้าง ที่จะมาทำการรับสมัคร หรือ คัดเลือกนักศึกษาและบัณฑิตของมหาวิทยาลัย (Campus Recruitment) เพื่อบรรจุเข้าทำงานกับหน่วยงานต่างๆ

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีจำนวนนักศึกษาที่กำลังศึกษาจำนวน 37,977 คน ข้อมูล ณ วันที่ 2 พฤศจิกายน 2553 จำแนกตามระดับการศึกษา ได้แก่ ระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท ระดับปริญญาเอก ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต โดยมีคณะที่เปิดสอนจำนวนทั้งสิ้น 21 คณะ และ 1 บัณฑิตวิทยาลัย ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะจิตรศิลป์ คณะสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะเทคนิคการแพทย์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะอุตสาหกรรมเกษตร คณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะการสื่อสารมวลชน คณะรัฐศาสตร์ และรัฐศาสนศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยศิลปะ สื่อ และเทคโนโลยี จำนวนนักศึกษาใหม่ปีการศึกษา 2553 ทั้งหมด มี 9,520 คนคิดเป็นร้อยละ 25 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด (สารสนเทศนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2553, ออนไลน์) สภาพปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มาขอรับคำปรึกษาเป็นรายกรณีจากงานให้ข้อมูลการให้คำปรึกษาหน่วยงานให้คำปรึกษาและทดสอบมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีงบประมาณ 2553 มีลักษณะปัญหาที่มารับปรึกษาและขอข้อมูลมากที่สุดคือปัญหาด้านการเรียนเกรดเฉลี่ยต่ำ ส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องวิชาภาษาอังกฤษ ปัญหาเรื่องการปรับตัวกับเพื่อนในหอพักนักศึกษา สถานที่เรียนที่อยู่ใหม่ ปัญหาบุคลิกภาพ ปัญหาครอบครัวส่วนตัว ปัญหาอาการทางจิตอารมณ์เครียด วิตกกังวล ซึมเศร้า ปัญหาด้านความรัก ออกหัก เพศสัมพันธ์ ปัญหาการเรียนต่อ ปัญหาด้านการสมัครงานหรืองาน Part time และเรื่องเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสุขภาพ นอกจากนี้มีนักศึกษามารับบริการให้คำปรึกษา บริการให้คำปรึกษาโทรศัพท์ มีประมาณ 70 สายต่อ 1 เทอม โดยมีปัญหาที่มารับปรึกษาได้แก่ ปัญหาเรื่องการรับน้อง ปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ ปัญหาการเรียน ปัญหาอื่น ๆ เช่น สอบถามข้อมูลเรื่องการลงทะเบียน หมายเลขโทรศัพท์ ติดต่องาน ปรึกษาปัญหานักศึกษาในสังกัด ผู้ปกครองมาปรึกษา ฯลฯ เป็นต้น

นอกจากงานแนะแนวและจัดหางานของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ได้จัดบริการแก่นักศึกษาแล้วในแต่ละคณะมีหน่วยงานแนะแนวและให้คำปรึกษาของฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษา จัดบริการแนะแนวให้คำปรึกษาเพื่อให้นักศึกษาที่มีสภาพปัญหาต่างๆ ได้มาขอรับคำปรึกษาและช่วยเหลือนักศึกษาจากข้อมูลฝ่ายกิจการนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีนักศึกษามาขอรับคำปรึกษาเป็นรายกรณี เช่น ปัญหาด้านการปรับตัวกับสถานที่เรียนใหม่ ปัญหาความเครียดซึมเศร้า วิตกกังวล เป็นต้น ซึ่งปัญหาที่นักศึกษามารับปรึกษามากที่สุดในเรื่องการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาดังเช่นปีการศึกษา 2553 มีนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่กู้ยืมเงินจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 27.96 ของนักศึกษากองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาทั้งคณะศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2553 และนักศึกษามัธยมศึกษาตอน

ทำงานให้กับคณะศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2553 ช่วงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2553 – วันที่ 31 มกราคม 2554 รวมเป็นจำนวน 163 คน เป็นต้น

จากสภาพปัญหาของนักศึกษาดังกล่าว ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาปัญหาของ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เปรียบเทียบจำนวนปัญหาในแต่ละสาขา เพื่อทราบถึงจำนวน ปัญหาและสภาพปัญหาของนักศึกษาแต่ละสาขาวิชา ผลของการศึกษาในครั้งนี้ใช้เป็นแนวทางให้ อาจารย์ที่ปรึกษาและหน่วยงานกิจการนักศึกษาในการช่วยเหลือแก้ไขและจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพ นักศึกษาให้กับนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาจำแนกตามสาขาวิชาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรสำหรับในการศึกษาครั้งนี้ คือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาสภาพปัญหาของนักศึกษา 11 ด้าน

1. ด้านสุขภาพและพัฒนาการด้านร่างกาย
2. ด้านการเงิน การหารายได้และสภาพที่อยู่อาศัย
3. ด้านสังคมและกิจกรรมนันทนาการทางสังคม
4. ด้านความสัมพันธ์และการปรับตัวทางสังคม
5. ด้านจิตใจและบุคลิกภาพส่วนตัว
6. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ,เพศสัมพันธ์และการแต่งงาน
7. ด้านครอบครัวหรือเรื่องทางบ้าน
8. ด้านคุณธรรม ศีลธรรมและศาสนา
9. ด้านการปรับตัวทางการเรียนและการทำงาน
10. ด้านอนาคตที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อ

3.ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัย สภาพปัญหาของนักศึกษาชั้นปีที่1 ครึ่งนี้ ผู้วิจัยเลือกจะทำการวิจัยนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นิยามศัพท์เฉพาะ

1.สภาพปัญหา หมายถึง สถานการณ์ของนักศึกษาที่ส่งผลต่อปัญหาในการเรียนการใช้ชีวิต นักศึกษามหาวิทยาลัย ที่ได้จากแบบตรวจสอบรายการปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีจำนวน 11 ด้านดังนี้

1. ด้านสุขภาพและพัฒนาการด้านร่างกาย
2. ด้านการเงิน การหารายได้และสภาพที่อยู่อาศัย
3. ด้านสังคมและกิจกรรมนันทนาการทางสังคม
4. ด้านความสัมพันธ์และการปรับตัวทางสังคม
5. ด้านจิตใจและบุคลิกภาพส่วนตัว
6. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ,เพศสัมพันธ์และการแต่งงาน
7. ด้านครอบครัวหรือเรื่องทางบ้าน
8. ด้านคุณธรรม ศีลธรรมและศาสนา
9. ด้านการปรับตัวทางการเรียนและการทำงาน
10. ด้านอนาคตที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อ
11. หลักสูตรและการสอนรวมถึงบรรยากาศในชั้นเรียน

2.นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาชั้นปีที่1 คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากจำนวน 15 สาขาวิชา ที่ได้ทำการตอบแบบตรวจสอบรายการปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่(Online)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาต่างๆ ของนักศึกษาชั้นปีที่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. เพื่อนำข้อมูลไปเป็นแนวทางการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักศึกษาชั้นปีที่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. เพื่อเป็นแนวทางให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาและหน่วยกิจการนักศึกษาในการช่วยเหลือและจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพนักศึกษา